

პერსონალის დეფიციტი თანამედროვე საქართველოს შრომის ბაზარზე: გამოვლინება, მიზეზები, თანდასხიები და მისი დაძლევის გზები

დავით ჩახვაშვილი

პროფესორი

საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ,

ზურაბ პერტაია

ასოცირებული პროფესორი

საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტი სეუ

აბსტრაქტი

განხორციელებული კვლევის საგანი იყო საქართველოს შრომის ბაზარზე ჩამოყალიბებული ტენდენცია, რომელიც სამუშაო ძალის ჭარბი მიწოდებიდან (მაღალი უმუშევრობით) კადრების დეფიციტზე გადასვლას გულისხმობს, რაც დაუკმაყოფილებელი მოთხოვნის მაღალ დონეზე მიუთითებს.

კვლევის მიზანი იყო შრომის ბაზარზე არსებული დეფიციტის ხასიათის, მიზეზების, სიმწვავის, განვითარების პერსპექტივებისა და მისი დაძლევის სტრატეგიების განსაზღვრა.

სამეცნიერო სიახლე მდგომარეობს საქართველოს შრომის ბაზარზე კადრების დეფიციტის, როგორც სექტორული და რეგიონული ხასიათის მოვლენის დასაბუთებაში. მეთოდოლოგიური თვალსაზრისით, სამუშაო ძალაზე დაუკმაყოფილებელი მოთხოვნა გაანალიზებულია შრომის ბაზრის დაძაბულობის დინამიკასთან კორელაციაში, ხოლო ემპირიულ დონეზე მისი შესწავლის საფუძვლად გამოყენებულია სპეციალური კრიტერიუმებით შერჩეული მონაცემები სხვადასხვა ორგანიზაციიდან, რომლებიც ახორციელებენ კადრების რეკრუტირებას ან სამუშაო ძალაზე მოთხოვნისა და მიწოდების ანალიზს.

კვლევის შედეგად ავტორები შემდეგ დასკვნამდე მივიდნენ: საქართველოში ამჟამად დაფიქსირებული კადრების დეფიციტი არის სექტორული და რეგიონული ხასიათის მოვლენა, რომელიც ტენდენციის სახით მუდმივად ვლინდება საქართველოს შრომის ბაზარზე სხვადასხვა რაოდენობრივი მაჩვენებლით, პროფესიულ სეგმენტებსა და გეოგრაფიულ არეალებში. სტატიაში მოყვანილია მრავალი მტკიცებულება იმისა, რომ კადრების დეფიციტი, რომელიც რამდენიმე წლის განმავლობაში ყალიბდებოდა ობიექტური და სუბიექტური ფაქტორების გავლენით და გამწვავდა პოლიტიკური დესტაბილიზაციის პირობებში, არ არის სისტემური და კრიტიკული, ხოლო ქვეყანას აქვს სამუშაო ძალის მნიშვნელოვანი გამოუყენებელი რეზერვები. ნაჩვენებია სამუშაო ძალაზე მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის დისბალანსის დაძლევის შესაძლებლობები და აქტუალური გზები.

საკვანძო სიტყვები: პერსონალის დეფიციტი, შრომის ბაზარი, უმუშევრობა, ადამიანური რესურსები, კვალიფიციური კადრები, მიგრაცია, სექტორული დეფიციტი, სამუშაოს მაძიებლები, სახელმწიფო პოლიტიკა, ეკონომიკური განვითარება.

შესავალი

საქართველოში ბიზნესები სულ უფრო ხშირად დგებიან უცხოეთიდან სპეციალისტების მოზიდვის აუცილებლობის წინაშე. მიუხედავად იმისა, რომ უმუშევრობა მრავალი წლის განმავლობაში საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა, პარადოქსულია, მაგრამ შრომის ბაზარი ახლა კრიზისის განიცდის მუშახელის დეფიციტის გამო.

საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის (სბა) უახლესი კვლევის მიხედვით, საქართველოს ბიზნესების 67% პროფესიონალი კადრების დეფიციტს განიცდის. კომპანიები სპეციალისტებისა და მუშახელის ნაკლებობას მათ განვითარებაში ხელისშემშლელ მთავარ ფაქტორად მიიჩნევენ. მიუხედავად პროფესიულ სასწავლებლებში სტუდენტების ჩარიცხვის ზრდისა და სხვადასხვა გადამზადების პროგრამების ამოქმედებისა, გარკვეულ სპეციალობებზე ვაკანსიები ხშირად შეუვსებელი რჩება. რა არის ამ კრიზისის მიზეზი საქართველოს შრომის ბაზარზე, რა სახის დახმარებას სთხოვენ ბიზნესები მთავრობას და რატომ არის ასე რთული კვალიფიციური კადრების პოვნა ქვეყანაში ასეთი მაღალი უმუშევრობის პირობებში?

რამდენიმე ასეული კომპანიის გამაერთიანებელი ბიზნეს ასოციაცია აცხადებს, რომ კერძო სექტორი გეგმავს დამატებითი ინვესტიციების მოზიდვას და, შესაბამისად, გაფართოებას. სბა-ს მონაცემებით, კადრების ყველაზე მწვავე დეფიციტი სამშენებლო სექტორში იგრძნობა, სადაც მიწოდება მოთხოვნას ვერ აკმაყოფილებს. არსებული კადრების პრობლემები ანელებს სამშენებლო და განვითარების სექტორის ზრდასა და განვითარებას. მიუხედავად იმისა, რომ სექტორში კადრების პრობლემებია, ეს იმის მაჩვენებელია, რომ ქვეყანა ვითარდება და ადგილობრივი მუშახელი მოთხოვნის დასაკმაყოფილებლად არასაკმარისი ხდება. ბუნებრივი შედეგია უცხოური მუშახელის მოზიდვის აუცილებლობა.

შრომითი მიგრანტების მოზიდვა ბიზნესებს ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაში უფრო დიდი წვლილის შეტანის შესაძლებლობასაც მისცემს. თუმცა, უცხოელი მუშების დასაქმებამ უარყოფითად არ უნდა იმოქმედოს საქართველოს მოქალაქეების დასაქმებაზე. ადგილობრივი მაცხოვრებლების დასაქმება პრიორიტეტული უნდა იყოს. მაგრამ თუ ადგილობრივი კადრები არ არის საკმარისი, მაშინ უცხოელები უნდა მოვიზიდოთ, როგორც ეს ყველა განვითარებულ ქვეყანაში ხდება.

შრომის ბაზარზე ვაკანსიების უმეტესობა აკადემიური განათლების ნაცვლად პროფესიულ უნარებს მოითხოვს. ქვეყანაში ძალიან მაღალია მოთხოვნა სამშენებლო და სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის ოპერატორებზე, რაც საშუალო ზომის ბიზნესებს ხშირად მაღალი პროფესიული უნარების მქონე უცხოელების დაქირავებისკენ უბიძგებს.¹ ადამიანები საქართველოში ძირითადად თურქეთიდან, აზერბაიჯანიდან და უკრაინიდან ფულის საშოვნელად ჩამოდიან. აღსანიშნავია, რომ ამ პირებმა კარგი პროფესიული განათლება მიიღეს, განსაკუთრებით საინჟინრო სფეროში, შესაბამისად, დასაქმების პრობლემა არ აქვთ.

აუცილებელია საზოგადოების ინტერესის გაზრდა პროფესიული სასწავლებლების მიმართ, რადგან ტექნოლოგიური განვითარების ეპოქაში რთული და მძიმე პროფესიები მრავლადაა. ტექნოლოგიური განვითარების პირობებში ხელით შრომის ეპოქა შემცირდა. ფერმერებისთვისაც ყველაფერი ავტომატიზირებულია - მანქანები დამოუკიდებლად აფუთავენ ყველა სახის პროდუქტს. ხალხი უნდა დაინტერესდეს და გადამზადდეს. ჩვენს

¹ Gabritchidze, N., Citing labor shortages, Georgian businesses eye employing migrant workers. 2024 <https://civil.ge/archives/587968> [უ.გ. 11.03.2025].

დროში უფრო მომგებიანია ტრაქტორის მძღოლი იყო და შენი პროფესიით იამაყო, ვიდრე, ვთქვამთ, უმუშევარი ისტორიკოსი. ტრაქტორები უკვე ისეთი მაღალი ტექნოლოგიებითაა აღჭურვილი, რომ მათი მართვა დღეს უფრო ადვილია, ვიდრე მერსედესის.

დამსაქმებელთა დამოკიდებულება: კვალიფიციური კადრები აქტიურად ტოვებენ საქართველოს საზღვარგარეთ სამუშაოს საძიებლად, რადგან ქართველი დამსაქმებლები ხშირად არ არიან მზად კონკურენტუნარიანი ხელფასების გადასახდელად. პროფესიონალები და კვალიფიციურ კადრებად მიჩნეულები ტოვებენ ქვეყანას და საზღვარგარეთ ეძებენ სამუშაოს, რადგან საქართველოში სათანადო ხელფასის გამომუშავებას ვერ ახერხებენ, რათა თავი და ოჯახები ირჩინონ. მიუხედავად მათი ბიზნესის წარმატებისა, ქართველი დამსაქმებლები ხშირად თავს იკავებენ კონკურენტუნარიანი ხელფასების გადახდისგან. მაგალითად, სამშენებლო ინდუსტრიაში, თუნდაც ზოგადი მუშების სერიოზული დეფიციტია, მაგრამ კომპანიები იაფ მუშახელს საზღვარგარეთიდან იზიდავენ.

კერძოდ, სამშენებლო ინდუსტრია, რომელიც ძალიან მომგებიანია, უპირატესობას ანიჭებს იაფი მუშახელის საზღვარგარეთიდან შემოყვანას, მაშინ როდესაც საქართველოს მაცხოვრებლები, პირიქით, სამშობლოს ტოვებენ სათანადო შემოსავლის საძიებლად. სწორედ ამიტომ, როგორც ექსპერტები ამტკიცებენ, საქართველოს მოქალაქეების ემიგრაციის რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება. ქართველი პროფესიონალები საზღვარგარეთ 2-2.5 ათას ევროს იღებენ და საქართველოში ამის ნახევარი მაინც რომ მიეღოთ, არ წავიდოდნენ.²

ოფიციალური სტატისტიკის მიხედვით, 2023 წელს საქართველოში დაქირავებულთა საშუალო ნომინალური თვიური ხელფასი 1858.2 ლარი იყო, რაც 2022 წელთან შედარებით 20.4%-ით მეტია.³ მიუხედავად იმისა, რომ ხელისუფლება ბოლო დროს გარკვეულ ნაბიჯებს დგამს ამ მიმართულებით, პრობლემა კვლავ მწვავეა და მთავრობამ მეტი ძალისხმევა უნდა გამოიჩინოს მის გადასაჭრელად: უფრო აქტიურად შეუწყოს ხელი პროფესიულ განათლებას, გახსნას მეტი პროფესიული კოლეჯი და შექმნას პირობები, მათ შორის ძლიერი ბაზა, რათა ამ დაწესებულებების კურსდამთავრებულებმა სტაჟირება გაიარონ და დასაქმება გარანტირებული ჰქონდეთ. თუ ვინმე გამოცდილებას იძენს და ხელობას დაეუფლება, ხშირად საზღვარგარეთ მიდის, ამიტომ ხელფასების პრობლემას ვუბრუნდებით. ხელფასები გადახედვას საჭიროებს, რაც მთავრობისა და ბიზნეს სექტორის კოორდინირებულ მუშაობას მოითხოვს.

1. ძირითადი ტექსტი

უმუშევრობა, როგორც მთავარი გამოწვევა: სიღარიბესთან და უმუშევრობასთან ბრძოლა საქართველოს მთავრობის პრიორიტეტია, რომელიც აცხადებს, რომ ხელისუფლებაში ყოფნის წლებში დიდ წარმატებას მიაღწია. ქვეყანაში ხელისუფლების შეცვლიდან ბოლო 12 წლის განმავლობაში სიღარიბის დონე თითქმის განახევრდა - 1.1 მილიონი ადამიანიდან დაახლოებით 600 ათასამდე. ასევე, საქართველოს ეკონომიკის ზრდასთან ერთად, უმუშევრობის დონე მცირდება.

² New Horizons, Old Problems: Georgia Struggles with Workforce Shortage Amid Economic Expansion. Economy Georgia. 2024. <https://caucasuswatch.de/en/news/new-horizons-old-problems-georgia-struggles-with-workforce-shortage-amid-economic-expansion.html> [უ. გ. 11.03.2025].

³ Average monthly nominal earnings of employees. National Statistics Office of Georgia IV quarter, 2023. <https://www.geostat.ge/media/61087/Average-Monthly-Nominal-Earnings-of-Employees---%28IV-Quarter%2C-2023%29.pdf> [უ. გ. 11.03.2025].

2023 წლის მეოთხე კვარტალში საქართველოში უმუშევრობის დონე 15.3% იყო, რაც 2022 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 0.7 პროცენტული პუნქტით ნაკლებია. საანგარიშო პერიოდში უმუშევართა რაოდენობა 2022 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 0.9 ათასი ადამიანით, ანუ 0.4%-ით შემცირდა და 248.6 ათასი ადამიანი შეადგინა. ქვეყნის მასშტაბით დასაქმების დონე 1.8 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და 46% შეადგინა.

2024 წლის მონაცემები საქართველოს შრომის ბაზრის შესახებ გარკვეულ ოპტიმიზმს გვთავაზობს, მაგრამ ამავე დროს ხაზს უსვამს არსებულ გამოწვევებს, რომლებიც სისტემურ მიდგომას საჭიროებს. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) მონაცემებით, უმუშევრობის დონე 14.2%-ს შეადგენს, რაც წინა წლებთან შედარებით გარკვეულ გაუმჯობესებაზე მიუთითებს. გარდა ამისა, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს ინფორმაციით, 2024 წელს უმუშევრობის ისტორიული მინიმუმი 13.9%-ს შეადგენს. მონაცემებში ეს განსხვავება შეიძლება სხვადასხვა მეთოდოლოგიის გამოყენებით და სხვადასხვა პერიოდში მონაცემების გამოთვლით იყოს გამოწვეული.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საერთო დადებითი ტენდენციის მიუხედავად, უმუშევრობის დონე შედარებით მაღალი რჩება, განსაკუთრებით ახალგაზრდებში და რეგიონულ რაიონებში. ეს იმაზე მიუთითებს, რომ შრომის ბაზარი კვლავ ვერ უზრუნველყოფს ყველა სამუშაოს მაძიებელს შესაფერისი დასაქმებით.

ანალიზი ცხადყოფს სექტორულ დისბალანსს საქართველოს შრომის ბაზარზე. გარკვეული სექტორები, როგორიცაა ტურიზმი და მშენებლობა, განიცდიან მუშახელის დეფიციტს, განსაკუთრებით კვალიფიციური კადრების ნაკლებობას. საპირისპიროდ, სხვა სექტორებში, როგორიცაა საჯარო სექტორი, შეიძლება გადატვირთული დასაქმება იყოს.

შრომის ბაზრის ერთ-ერთი მთავარი გამოწვევა განათლების სისტემასა და შრომის ბაზრის მოთხოვნებს შორის შეუსაბამობაა. ბევრი ახალგაზრდა უმაღლეს განათლებას იღებს მოთხოვნად სფეროებში, ხოლო პროფესიული განათლების სისტემა არასაკმარისად განვითარებულია. გარდა ამისა, გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს არაფორმალური დასაქმების საკითხის მოგვარებას, რომელიც საქართველოში საკმაოდ გავრცელებულია. არაფორმალური დასაქმება არ იძლევა სოციალურ გარანტიებს და ხელს უშლის შრომის ბაზრის განვითარება.⁴

2024 წელს დაფიქსირებული დადებითი ტენდენციები, როგორიცაა უმუშევრობის დონის შემცირება და დასაქმების ზრდა, იმაზე მიუთითებს, რომ საქართველოს მთავრობა და ბიზნესი სექტორი აქტიურად მუშაობენ შრომის ბაზრის განვითარებაზე. თუმცა, არსებული გამოწვევების მოსაგვარებლად და მდგრადი და ინკლუზიური ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად საჭიროა უფრო სისტემური და თანმიმდევრული მიდგომა.

საქართველოს მთავრობისა და ბიზნესი სექტორისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია თანამშრომლობის გაძლიერება და შრომის ბაზრის განვითარებაზე ერთობლივი მუშაობა. ეს მოითხოვს განათლების სისტემის რეფორმირებას, პროფესიული განათლების განვითარებას, არაფორმალური დასაქმების შემცირებას და დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამების გაძლიერებას. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, რომ ახალგაზრდებმა გააცნობიერონ შრომის ბაზრის მოთხოვნები და აირჩიონ მოთხოვნი პროფესიები, რომლებიც მათ დასაქმებას უზრუნველყოფს.

⁴ To achieve a green, resilient and inclusive recovery, Georgia is focused on boosting competitiveness, human capital, institutions and infrastructure, connectivity and regional integration, innovation and digital transformation. The World Bank in Georgia. 2023. <https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview> [უ. გ. 11.03.2025].

2018 წელს საქართველომ მიიღო ახალი კანონი „პროფესიული განათლების შესახებ“, რომელიც მიზნად ისახავს პროფესიული განათლების სხვადასხვა სფეროს განვითარებას.⁵

განხორციელებულ რეფორმებს შორის არის ინტეგრირებული სწავლების პროცესი, როდესაც მე-9 კლასის კურსდამთავრებულს შეუძლია ჩაირიცხოს პროფესიულ კოლეჯში, დაეუფლოს პროფესიის ნებისმიერ სფეროს და, გარდა ამისა, მიიღოს საშუალო განათლების ატესტატი. ასევე შემუშავებულია მოკლევადიანი სწავლებისა და გადამზადების კურსები სახელმწიფო სერტიფიკატით, რაც ბიზნესთან ერთად საშუალებას იძლევა, შრომის ბაზრისთვის დიდი რაოდენობით ადამიანი მოამზადოს.⁶

გარდა ამისა, 2023 წლის სექტემბერში განათლების მინისტრმა ახალი რეფორმა გამოაცხადა, რომლის მიხედვითაც პროფესიული განათლება სკოლებში საბოლოო კლასების (მე-9-12 კლასები) მოსწავლეებისთვის დაინერგება. სასკოლო სასწავლო გეგმის ფარგლებში სწავლის პარალელურად, მოსწავლეებს მიეცემა შესაძლებლობა აირჩიონ ერთი კონკრეტული პროფესია და გაიარონ ტრენინგი, ხოლო დამთავრების შემდეგ მიიღონ როგორც სკოლის ატესტატი, ასევე პროფესიული განათლების დიპლომი. რეფორმის ამოქმედების თარიღი ჯერჯერობით დადგენილი არ არის. მინისტრის თქმით, პირველ ეტაპზე პილოტური პროგრამა 40-50 საჯარო სკოლაში განხორციელდება. საქართველოში 2100 სკოლაა.

2023 წელს პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში 15500 სტუდენტი ჩაირიცხა, რაც 2022 წელთან შედარებით 9.9%-ით მეტია. პროფესიული სასწავლებლების კურსდამთავრებულთა რაოდენობა 8100 იყო (48.3% ქალი, 51.7% მამაკაცი), ეროვნული სტატისტიკის სამსახურის „საქსტატის“ მიხედვით.⁷

პროფესიულ სასწავლებლებში ყველაზე დიდი მოთხოვნაა საინჟინრო, წარმოების და სამშენებლო, მომსახურების, ბიზნესის, მენეჯმენტის და სამართლის პროგრამებზე. განხორციელებულ რეფორმებს შორის არის ინტეგრირებული სწავლების პროცესი, როდესაც მე-9 კლასის კურსდამთავრებულს შეუძლია ჩაირიცხოს პროფესიულ კოლეჯში, დაეუფლოს პროფესიის ნებისმიერ სფეროს და, გარდა ამისა, მიიღოს საშუალო განათლების ატესტატი. ასევე შემუშავებულია მოკლევადიანი სწავლებისა და გადამზადების კურსები სახელმწიფო სერტიფიკატით, რაც ბიზნესთან ერთად საშუალებას იძლევა, შრომის ბაზრისთვის დიდი რაოდენობით ადამიანი მოამზადოს.

გარდა ამისა, 2023 წლის სექტემბერში განათლების მინისტრმა ახალი რეფორმა გამოაცხადა, რომლის მიხედვითაც პროფესიული განათლება სკოლებში საბოლოო კლასების (მე-9-12 კლასები) მოსწავლეებისთვის დაინერგება.

სასკოლო სასწავლო გეგმის ფარგლებში სწავლის პარალელურად, მოსწავლეებს მიეცემა შესაძლებლობა აირჩიონ ერთი კონკრეტული პროფესია და გაიარონ ტრენინგი, ხოლო დამთავრების შემდეგ მიიღონ როგორც სკოლის ატესტატი, ასევე პროფესიული განათლების დიპლომი. რეფორმის ამოქმედების თარიღი ჯერჯერობით დადგენილი არ არის. მინისტრის თქმით, პირველ ეტაპზე პილოტური პროგრამა 40-50 საჯარო სკოლაში განხორციელდება. საქართველოში 2100 სკოლაა. 2023 წელს პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებში 15500 სტუდენტი ჩაირიცხა, რაც 2022 წელთან

⁵ Historical Minimum Unemployment Recorded in 2024, Reaching 13,9%. 2024.

<http://www.moesd.gov.ge/index.php?page=news&nw=2664&lang=en#:~:text=In%20the%20fourth%20quarter%20of%202024%2C%20the%20unemployment%20rate%20decreased,%2C%20reaching%2014%2C%25> [უ. გ. 11.03.2025].

⁶ Tsartsidze, M., Latsabidze, N., Labor market and peculiarities of informal employment in the context of the global pandemic. 2021. <https://dspace.tsu.ge/items/01c6cd49-fdda-4ee8-a040-64766733eeef> [უ. გ. 11.03.2025].

⁷ First-cycle programmes - Short-cycle higher education. Organization of Vocation Education in Georgia. 2024. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurydia/georgia/short-cycle-higher-education> [უ. გ. 11.03.2025].

შედარებით 9.9%-ით მეტია. პროფესიული სასწავლებლების კურსდამთავრებულთა რაოდენობა 8100 იყო (48.3% ქალი, 51.7% მამაკაცი), ეროვნული სტატისტიკის სამსახურის „საქსტატის“ მიხედვით.⁸

პროფესიულ სასწავლებლებში ყველაზე დიდი მოთხოვნაა საინჟინრო, წარმოების და სამშენებლო, მომსახურების, ბიზნესის, მენეჯმენტის და სამართლის პროგრამებზე. თბილისის მერია ასევე ხელს უწყობს პროფესიული განათლების განვითარებას 2018 წლიდან პროფესიული გადამზადების პროგრამის „ისწავლე და დასაქმდი“ განხორციელებით. პროგრამა უზრუნველყოფს მოკლევადიან, სამთვლიან გადამზადების კურსებს საქართველოს შრომის ბაზარზე ყველაზე მოთხოვნად პროფესიებში.

პროგრამა მოიცავს დაახლოებით 50 სფეროს, მათ შორის ტურიზმს, სასტუმრო ინდუსტრიას, წარმოებას, მომსახურებას, ტრანსპორტს და ფინანსებს, IT-ს, ჯანდაცვას და ვეტერინარიას.

პროექტის ფარგლებში 2018 წლიდან 6500 ადამიანი გადამზადდა, რომელთა 70%-მა დასაქმება მოიპოვა. 2023-2025 წლების გეგმებში 10000 მოქალაქის გადამზადება შედის.

საქართველოს მთავრობის მრავალმხრივი მიდგომა უმუშევრობის შემცირებისკენ: საქართველოს მთავრობა უმუშევრობას კრიტიკულ გამოწვევად მიიჩნევს და განახორციელა სხვადასხვა სტრატეგია სამუშაო ადგილების შექმნისა და უმუშევრობის დონის შესამცირებლად. ეს ძალისხმევა მოიცავს მრავალ სექტორს და ორიენტირებულია როგორც დაუყოვნებლივ, ისე გრძელვადიან გადაწყვეტილებებზე.

მთავრობის მთავარი აქცენტი ბიზნესგარემოს გაუმჯობესებაა. რეგულაციების გამარტივებით, ბიუროკრატიული ბარიერების შემცირებით და გამჭვირვალობის ხელშეწყობით, მთავრობა მიზნად ისახავს როგორც ადგილობრივი, ისე უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას. გაზრდილი ინვესტიციები იწვევს ბიზნეს აქტივობის ზრდას, რაც თავის მხრივ ქმნის ახალ დასაქმების შესაძლებლობებს. გარდა ამისა, მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) მხარდამჭერი ინიციატივები გადამწყვეტია, რადგან ეს ბიზნესები საქართველოში სამუშაო ადგილების შექმნის მნიშვნელოვანი მამოძრავებელი ძალაა. მთავრობამ განახორციელა სხვადასხვა პროგრამა, რომელიც მსს-ებს ფინანსებზე, ტრენინგებსა და საკონსულტაციო მომსახურებებზე წვდომას უზრუნველყოფს.

იმის გაცნობიერებით, რომ უნარების დეფიციტი უმუშევრობის მთავარი ხელშემწყობია, მთავრობამ პრიორიტეტად დაისახა რეფორმები განათლებისა და პროფესიული მომზადების სექტორებში. მიმდინარეობს მუშაობა საგანმანათლებლო პროგრამების შრომის ბაზრის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანაზე, რაც უზრუნველყოფს, რომ კურსდამთავრებულებს დამსაქმებლებისთვის საჭირო უნარები ჰქონდეთ. პროფესიული მომზადების პროგრამები ფართოვდება და მოდერნიზდება, რათა ინდივიდებს პრაქტიკული უნარები მიაწოდოს მაღალი მოთხოვნის მქონე სექტორებში, როგორცაა ინფორმაციული ტექნოლოგიები, ტურიზმი და მშენებლობა. გარდა ამისა, გაიზარდა ყურადღება უწყვეტი სწავლისა და გადამზადების პროგრამებზე.

მთავრობა ასევე აქტიურად უწყობს ხელს დასაქმებას სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამების მეშვეობით. ეს პროგრამები ხშირად მიმართულია კონკრეტული დემოგრაფიული ჯგუფებისკენ, როგორცაა ახალგაზრდები და მოწყვლადი მოსახლეობა, უზრუნველყოფს მათ სამუშაო ადგილების მოძიების დახმარებას, სტაჟირებას და სამუშაო

⁸ Average monthly nominal earnings of employees. National Statistics Office of Georgia IV quarter, 2023. <https://www.geostat.ge/media/61087/Average-Monthly-Nominal-Earnings-of-Employees---%28IV-Quarter%2C-2023%29.pdf> [უ. გ. 11.03.2025].

ადგილზე ტრენინგს. საზოგადოებრივი სამუშაოების პროგრამები ასევე გამოიყენება დროებითი დასაქმების შესაძლებლობების შესაქმნელად, განსაკუთრებით სოფლად.

მთავრობის გეგმის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ასპექტი მოიცავს პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოზიდვას ეკონომიკაში. მთავრობა მუშაობდა ხელსაყრელი საინვესტიციო კლიმატის შესაქმნელად და საქართველოს, როგორც ბიზნესისთვის მიმზიდველი ადგილის პოპულარიზაციაზე. პუი-ს მოზიდვა ხელს უწყობს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას და საქართველოს ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებას.

უმუშევრობის რეგიონული დისპროპორციების მოსაგვარებლად, მთავრობამ განახორციელა რეგიონული განვითარების სტრატეგიები. ეს სტრატეგიები მიზნად ისახავს ეკონომიკური აქტივობის სტიმულირებას არასაკმარისად მომსახურებულ რეგიონებში ინფრასტრუქტურაში ინვესტიციების განხორციელებით, ადგილობრივი ბიზნესის მხარდაჭერით და რეგიონული ტურიზმის ხელშეწყობით.

საქართველოს მთავრობა ასევე მუშაობს შრომის კოდექსის მოდერნიზაციაზე და სამუშაო პირობების გაუმჯობესებაზე. ეს მოიცავს შრომის ბაზრის უფრო მოქნილს გახდომას, ამასთანავე მუშების უფლებების დაცვას.

მიუხედავად იმისა, რომ პროგრესი მიღწეულია, გამოწვევები რჩება. საჭიროა უწყვეტი ძალისხმევა უნარების დეფიციტის მოსაგვარებლად, მეწარმეობის ხელშეწყობისთვის და უფრო ინკლუზიური შრომის ბაზრის შესაქმნელად. მთავრობის ერთგულება ამ მიზნებისადმი გადამწყვეტია უმუშევრობის მდგრადი შემცირების მისაღწევად და გრძელვადიანი ეკონომიკური კეთილდღეობის ხელშესაწყობად.

ხელოვნური ინტელექტისა და დასაქმების პროგნოზების გლობალური ყოვლისმომცველი ანალიზი: ეს ანალიზი იკვლევს ხელოვნური ინტელექტის (ხი) მომავალს და მის გავლენას დასაქმებაზე, დაყრდნობით მაკკინზის ონლაინ სტატიაზე „სუპერაგენტობა სამუშაო ადგილზე: ხალხის გაძლიერება სამუშაოზე AI-ის სრული პოტენციალის გასახსნელად“. ინფორმაცია დაფუძნებულია უახლეს მონაცემებსა და პროგნოზებზე, რომელიც გვთავაზობს დეტალურ მიმოხილვას იმის შესახებ, თუ როგორ არის მოსალოდნელი AI-ის გარდაქმნა სამუშაო ადგილებზე მომდევნო რამდენიმე წლის განმავლობაში, განსაკუთრებით 2030 წლისთვის. ეს ანგარიში აფართოებს ძირითად პუნქტებს და გვთავაზობს საფუძვლიან ანალიზს პროფესიონალი აუდიტორიისთვის, მათ შორის ყველა შესაბამისი სტატისტიკისა და ტენდენციის ჩათვლით.

ფონი და კონტექსტი: მაკკინზის სტატია, რომელზეც წვდომა 2025 წლის 19 მარტს განხორციელდა, იკვლევს, თუ როგორ შეუძლია ხი-ს თანამშრომლების გაძლიერება მათი შესაძლებლობების გაფართოებით, რაც იწვევს პროდუქტიულობისა და სამუშაოთი კმაყოფილების ზრდას. ის ხაზს უსვამს AI-ის დანერგვის ამჟამინდელ მდგომარეობას და გვთავაზობს პროგნოზებს მომავალი დასაქმების ტენდენციების შესახებ, მხარდაჭერილი კონკრეტული მეტრიკებით. ეს ანალიზი აერთიანებს ამ დასკვნებს სამუშაო ადგილის ტრანსფორმაციის უფრო ფართო კონტექსტთან, ფოკუსირებულია საინვესტიციო ტენდენციებზე, სამუშაო ადგილების ჩანაცვლებაზე და ტრენინგის საჭიროებებზე.

ძირითადი დასკვნები AI-ის ინვესტიციებსა და დანერგვაზე: მნიშვნელოვანი ტენდენციაა AI-ის ინვესტიციების დაგეგმილი ზრდა, როდესაც კომპანიების 92% აპირებს მათი ხარჯების გაზრდას მომდევნო სამი წლის განმავლობაში. ეს ასახავს ორგანიზაციულ მტკიცე ვალდებულებას AI-ის ბიზნეს ოპერაციებში ინტეგრირების მიმართ, რაც პოტენციურად აჩქარებს ციფრულ ტრანსფორმაციას. სტატიაში აღნიშნულია, რომ თანამშრომლების 94% და C-დონის ლიდერების 99% იტყობინება გენერაციული AI-ის ინსტრუმენტების გაცნობის შესახებ, რაც ფართო დანერგვაზე მიუთითებს. კომფორტის ეს

მაღალი დონე იმაზე მიაჩნდება, რომ ხი სამუშაო ადგილის ინსტრუმენტების სტანდარტულ ნაწილად იქცევა, რაც სავარაუდოდ გავლენას მოახდენს დაქირავების პრაქტიკასა და უნარების მოთხოვნებზე.

მოსალოდნელი გავლენა სამუშაო ადგილებზე: ერთ-ერთი ყველაზე კრიტიკული პროგნოზი არის AI-ის ორმაგი გავლენა დასაქმებაზე 2030 წლისთვის. სტატიაში ნაგარაუდევია, რომ ავტომატიზაციის გამო შესაძლოა 92 მილიონი სამუშაო ადგილი ჩანაცვლდეს, ეს მაჩვენებელი ხაზს უსვამს AI-ის დესტრუქციულ პოტენციალს. თუმცა, ეს დაბალანსებულია 170 მილიონი ახალი სამუშაო ადგილის შექმნით, რომელიც მოითხოვს ახალ უნარებს, განსაკუთრებით ხი-თან დაკავშირებულ სფეროებში. ეს წმინდა დადებითი პერსპექტივა მიაჩნდება, რომ საჭირო იქნება მნიშვნელოვანი გადამზადების ძალისხმევა, რაც გავლენას მოახდენს განათლებისა და სამუშაო ძალის განვითარების პროგრამებზე. ჩანაცვლებასა და შექმნას შორის ბალანსი ხაზს უსვამს სტრატეგიული დაგეგმვის საჭიროებას მუშებისთვის შეუფერხებელი გადასვლის უზრუნველსაყოფად.

თანამშრომელთა ტრენინგისა და მხარდაჭერის საჭიროებები: ანალიზი ასევე ავლენს ხარვეზს AI-ის დანერგვის ამჟამინდელ მხარდაჭერაში, როდესაც თანამშრომლების 48% გამოთქვამს სურვილს უფრო ფორმალური ტრენინგის შესახებ. ეს საჭიროება განსაკუთრებით აქტუალურია იმის გათვალისწინებით, რომ თანამშრომლების 22% ამჟამად იტყობინება AI-ის უნარების ორგანიზაციული მხარდაჭერის მინიმუმის ან არარსებობის შესახებ. თუმცა, სტატია პროგნოზირებს გაუმჯობესებას, ამ მაჩვენებლის სამ წელიწადში 10%-მდე შემცირებით. ეს ტენდენცია მიაჩნდება, რომ კომპანიები აცნობიერებენ უნარების ამაღლების მნიშვნელობას და სავარაუდოდ ინვესტიციებს განახორციელებენ ტრენინგის პროგრამებში, რაც შეამცირებს წინააღმდეგობას AI-ის მიმართ და გაზრდის თანამშრომლების ჩართულობას.

ეკონომიკური პერსპექტივა და შემოსავლების მოლოდინი: საინტერესო დასკვნაა AI-ის ეკონომიკური პოტენციალი, როდესაც აღმასრულებელი დირექტორების 87% ელოდება შემოსავლების ზრდას გენერაციული AI-ისგან მომდევნო სამი წლის განმავლობაში. მათგან 51% ელოდება 5%-ზე მეტ ზრდას, რაც ხაზს უსვამს AI-ის როლს ბიზნესის ზრდის მამოძრავებელ ძალად. ეს მოლოდინი შეიძლება გამოიწვიოს ტექნოლოგიაზე ორიენტირებულ სექტორებში დაქირავების ზრდას და AI-ის ინფრასტრუქტურაში შემდგომ ინვესტიციებს, რაც პოტენციურად ანაზღაურებს სამუშაო ადგილების ნაწილობრივ ჩანაცვლებას სხვა სფეროებში. ეს ეკონომიკური ოპტიმიზმი მოულოდნელი დეტალია, რადგან ის ეწინააღმდეგება შემფოთებას სამუშაო ადგილების დაკარგვის შესახებ და მიაჩნდება უფრო ფართო დადებით გავლენაზე ეკონომიკაზე.

შედარებითი გლობალური პერსპექტივები: სტატია ასევე გვაწვდის შედარებით პერსპექტივას, აღნიშნავს, რომ საერთაშორისო თანამშრომლების 84% იღებს AI-ის უნარების მნიშვნელოვან ან სრულ ორგანიზაციულ მხარდაჭერას, აშშ-ის თანამშრომლების მხოლოდ 50%-თან შედარებით. ეს უფსკრული მიაჩნდება, რომ აშშ-ის კომპანიებს შეიძლება დასჭირდეთ მხარდაჭერის გაწევაში დაწევა, რაც გავლენას მოახდენს დასაქმების ტენდენციებსა და კონკურენტუნარიანობაზე. განსხვავება ხაზს უსვამს რეგიონული სტრატეგიების მნიშვნელობას AI-ის დანერგვაში და შეიძლება გავლენა მოახდინოს გლობალურ ნიჭიერების მოზილობაზე მომდევნო წლებში.

დეტალური მონაცემთა ცხრილი: ძირითადი სტატისტიკის ორგანიზებისთვის, შემდეგი ცხრილი აჯამებს შესაბამის მეტრიკებს:

მეტრიკა	ღირებულება	ვადები
თანამშრომლები, რომლებიც იცნობენ Gen AI ინსტრუმენტებს	92%	Next three years
C-suite ლიდერები, რომლებიც იცნობენ გენერირებადი AI ინსტრუმენტებს	94%	Current
სამუშაოები, სავარაუდოდ, შეიცვლება ხელოვნური ინტელექტის გამო	99%	Current
იგეგმება ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა	92 მლნ.	2030
თანამშრომლებს სურთ უფრო ფორმალური ტრენინგი	170 მლნ.	2030
თანამშრომლები მინიმალური/არ მხარდაჭერით	48%	Current
აღმასრულებლები შემოსავლების ზრდას ელიან	22% (10%)	მიმდინარე სამ წლამდე
აღმასრულებლები ელიან შემოსავლების >5%-იან ზრდას	87%	შემდეგი სამი წელი
საერთაშორისო თანამშრომლები მხარდაჭერით	51%	შემდეგი სამი წელი
ამერიკელი თანამშრომლები მხარდაჭერით	84%	მიმდინარე
თანამშრომლები, რომლებიც იცნობენ Gen AI ინსტრუმენტებს	50%	მიმდინარე

ეს ცხრილი იძლევა მონაცემთა მკაფიო მიმოხილვას, რაც ხელს უწყობს შედარებასა და ანალიზს დაინტერესებული მხარეებისთვის.⁹

გავლენა დასაქმებაზე: პროგნოზები მიანიშნებს დასაქმებისთვის გარდამტეხ პერიოდზე, სადაც ბი როგორც გამოწვევას, ისე შესაძლებლობას წარმოადგენს. ინვესტიციებისა და გაცნობის მაღალი დონე მიუთითებს, რომ ბი სამუშაო ადგილის ოპერაციების განუყოფელი ნაწილი გახდება, რაც პოტენციურად გამოიწვევს ახალ როლებს AI-ის განვითარებასა და მენეჯმენტში. თუმცა, სამუშაო ადგილების მოსალოდნელი ჩანაცვლება მოითხოვს პროაქტიულ ზომებს, როგორიცაა გადამზადების პროგრამები, რათა უზრუნველყოფილი იყოს მუშების ახალ შესაძლებლობებზე გადასვლა. ეკონომიკური პერსპექტივა, შემოსავლების მოსალოდნელი ზრდით, მიანიშნებს, რომ ბიზნესები შეიძლება გაფართოვდეს, რაც მოთხოვნას შექმნის ნიჭიერებაზე, განსაკუთრებით ტექნოლოგიურ სექტორებში.

მოულოდნელი დასკვნები: ერთ-ერთი მოულოდნელი დეტალია შემოსავლების ზრდის მნიშვნელოვანი მოლოდინი, როდესაც აღმასრულებელი დირექტორების 51% ელოდება 5%-ზე მეტ ზრდას, რაც ეწინააღმდეგება ტიპურ შემფოთებას სამუშაო ადგილების დაკარგვის შესახებ. ეს ოპტიმიზმი მიანიშნებს, რომ ბი-ს შეიძლება ჰქონდეს უფრო ფართო

⁹ Chui, M., Yee, L., Hall, B., Singla, A., Sukharevsky, A., The state of AI in 2023: Generative AI's breakout year. 2023. <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai-in-2023-generative-ais-breakout-year> [უ. გ. 11.03.2025].

დადებითი ეკონომიკური გავლენა, პოტენციურად ანაზღაურებს ჩანაცვლებას ახალი ბიზნეს შესაძლებლობების მეშვეობით. კიდევ ერთი აღსანიშნავი დასკვნაა მხარდაჭერის განსხვავება საერთაშორისო და აშშ-ის თანამშრომლებს შორის, რაც შეიძლება გავლენას მოახდინოს გლობალურ დასაქმების ტენდენციებსა და კონკურენტუნარიანობაზე.

დასკვნა: ეს ანალიზი, რომელიც დაფუძნებულია მაკკინზის სტატიაზე, გვაწვდის AI-ისა და დასაქმების პროგნოზების ყოვლისმომცველ ხედვას მომდევნო წლებისთვის. ის ხაზს უსვამს სტრატეგიული დაგეგმვის საჭიროებას სამუშაო ადგილების ჩანაცვლების მართვისთვის, ტრენინგებში ინვესტირებისთვის და ეკონომიკური შესაძლებლობების გამოყენებისთვის. მონაცემები მიანიშნებს მომავალზე, სადაც ხი აძლიერებს თანამშრომლებს, იმ პირობით, რომ ორგანიზაციები ეფექტურად მოერგებიან, რაც უზრუნველყოფს ტექნოლოგიური წინსვლისა და სამუშაო ძალის განვითარების დაბალანსებულ მიდგომას.

საკვანძო ციტატა:

- McKinsey Superagency in the Workplace AI Employment Predictions¹⁰

ხელოვნური ინტელექტის მიღების ტენდენციებისა და დასაქმების პროგნოზების ანალიზის საფუძველზე, ასევე, მცირე და საშუალო ბიზნესის გამოწვევების შესახებ ინტერნეტ წყაროებიდან, საქართველოს მცირე და საშუალო საწარმოები აწყდებიან უნარ-ჩვევების ხარვეზს ხელოვნური ინტელექტის მიღებაში, რაც შეიძლება მოგვარდეს მიზნობრივი სტრატეგიებით. McKinsey-ის კვლევამ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ დასაქმებულთა 48%-ს გლობალურად ესაჭიროება უფრო ფორმალური AI ტრენინგი და AI უნარების მხარდაჭერა ამჟამად მინიმალურია თანამშრომლების 22%-ისთვის, თუმცა მოსალოდნელია გაუმჯობესება. გარდა ამისა, ვებ წყაროები ხაზს უსვამენ, რომ მცირე და საშუალო ბიზნესს ხშირად აკლია ტექნიკური ექსპერტიზა, გამოვითხული მცირე და საშუალო ბიზნესის ლიდერების 50% გრძნობს, რომ მათ აქვთ შიდა ხელოვნური ინტელექტის უნარები, ხოლო სხვები აქტიურად ეძებენ ტრენინგს ან გარე მხარდაჭერას. ქართული მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის, ამ ხარვეზს, სავარაუდოდ, ემატება რეგიონული ფაქტორები, როგორიცაა შეზღუდული ხელმისაწვდომობა მოწინავე ტექნიკურ განათლებაზე, ეკონომიკური შეზღუდვები და უფრო მცირე ტალანტების ფონდი უფრო დიდ ეკონომიკებთან შედარებით. ქვემოთ მოცემულია მოქმედი სტრატეგიები, რომლებიც მორგებულია საქართველოსა და მისი მცირე და საშუალო ბიზნესისთვის ამ ხარვეზის დასაძლევად, ადგილობრივი კონტექსტის და გლობალური ტენდენციების გათვალისწინებით.

2. საქართველოს მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) სტრატეგიები ხელოვნური ინტელექტის (ხი) უნარების დეფიციტის დასაძლევად:

1. ადგილობრივ უნივერსიტეტებთან და ტექნოლოგიურ ჰაბებთან პარტნიორობა AI-ის მორგებული სასწავლო პროგრამებისთვის: საქართველოს მსს-ებს შეუძლიათ ითანამშრომლონ ისეთ ინსტიტუტებთან, როგორიცაა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ან საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, რათა შეიმუშაონ ხელმისაწვდომი, პრაქტიკული AI-ის სასწავლო პროგრამები. ეს პროგრამები უნდა ფოკუსირდეს AI-ის ფუნდამენტურ უნარებზე, როგორიცაა გენერაციული AI-ის ინსტრუმენტების გამოყენება კონტენტის შესაქმნელად ან მონაცემთა ანალიზისთვის,

¹⁰ Yee, L., Chui, M., Roberts, R., Superagency in the workplace: Empowering people to unlock AI's full potential. 2025. <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/superagency-in-the-workplace-empowering-people-to-unlock-ais-full-potential-at-work> [უ. გ. 11.03.2025].

რაც უკვე პოპულარულია მსს-ებს შორის გლობალურად. იმის გათვალისწინებით, რომ თანამშრომლების 48%-ს ფორმალური ტრენინგი სჭირდება, ეს პარტნიორობა უზრუნველყოფს პრაქტიკულ სემინარებსა და სერტიფიცირებას, რაც გარანტიას იძლევა, რომ თანამშრომლები შეიძენენ შესაბამის უნარებს დიდი რესურსების საჭიროების გარეშე.

2. სახელმწიფო მხარდაჭერისა და საერთაშორისო გრანტების გამოყენება უნარების ამაღლების ინიციატივებისთვის: საქართველოს მთავრობას, ისეთი სააგენტოების მეშვეობით, როგორიცაა „აწარმოე საქართველოში“, შეუძლია გადამწყვეტი როლი ითამაშოს AI-ის ტრენინგისთვის სუბსიდიების ან გრანტების შეთავაზებით, მსგავსი მხარდაჭერის მსგავსად, რომელიც საუდის არაბეთში შეინიშნება, სადაც სამთავრობო პოლიტიკა ხელს უწყობს მსს-ების ტექნოლოგიების დანერგვას. გარდა ამისა, საქართველოს მსს-ებს შეუძლიათ ისარგებლონ საერთაშორისო პროგრამებით, როგორიცაა ევროკავშირის პროგრამები, რომლებიც ხშირად აფინანსებენ ციფრულ ტრანსფორმაციას აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში. ეს ხელს შეუწყობს ვებ-წყაროებში ხაზგასმული ფინანსური ბარიერების გადალახვას, სადაც ხარჯები მნიშვნელოვანი დაბრკოლებაა მსს-ებისთვის, და უზრუნველყოფს, რომ ტრენინგი ხელმისაწვდომი იყოს რესურსებით შეზღუდული ბიზნესებისთვისაც კი.
3. AI-ის ინტეგრაციის ეტაპობრივი მიდგომის მიღება დაბალფასიანი ინსტრუმენტებით: ვებ-წყაროებში შემოთავაზებული ჩარჩოს მიხედვით, საქართველოს მსს-ებმა უნდა დაიწყონ დაბალფასიანი, ზოგადი დანიშნულების AI-ის ინსტრუმენტებით, როგორიცაა ჩეთბოტები ან ძირითადი ანალიტიკური პლატფორმები, რათა გაეცნონ ხი-ს. მაგალითად, ისეთი ინსტრუმენტები, როგორიცაა Google Analytics ან უფასო AI-ის კონტენტის გენერატორები, დაეხმარება თანამშრომლებს სწავლაში ბიზნესის ფინანსურად გადატვირთვის გარეშე. ეს თანდათანობითი მიდგომა, რომელიც შეესაბამება მცირედით დაწყების გლობალურ ტენდენციას, რათა მინიმუმამდე შემცირდეს შეფერხება, საშუალებას აძლევს თანამშრომლებს თანდათანობით მოიპოვონ ნდობა და უნარები, რაც აგვარებს ტექნიკური ექსპერტიზის ნაკლებობას, რაც აღინიშნა მსს-ების 50%-ში.
4. სექტორთაშორისი თანამშრომლობის ხელშეწყობა AI-ის ექსპერტიზის გასაზიარებლად: საქართველოს მსს-ებს შეუძლიათ შექმნან ქსელები მსხვილ ფირმებთან, ტექნოლოგიურ სტარტაპებთან ან საერთაშორისო პარტნიორებთან, რათა გააზიარონ ცოდნა და რესურსები, სტრატეგია, რომელსაც მხარს უჭერს ვებ-წყაროები, რომლებიც ხაზს უსვამენ მრავალმხრივი თანამშრომლობის მნიშვნელობას. მაგალითად, თბილისში ტექნოლოგიურ ჰაბებთან, როგორიცაა Impact Hub ან Tech Park Georgia, პარტნიორობა უზრუნველყოფს AI-ის ექსპერტებსა და მენტორობაზე წვდომას. ეს ხელს შეუწყობს ნიჭიერების დეფიციტისა და უნარების დეფიციტის დაძლევას, რაც მსს-ებისთვის გლობალური მთავარი გამოწვევაა, საერთო ეკოსისტემის შექმნით, სადაც მცირე ფირმები სწავლობენ უფრო გამოცდილი მოთამაშეებისგან.
5. უწყვეტი სწავლისა და ადაპტაციის კულტურის ხელშეწყობა: თანამშრომლების სკეპტიციზმისა და AI-ის შესახებ არარეალური მოლოდინების მოსაგვარებლად, საქართველოს მსს-ებმა უნდა განახორციელონ ინვესტიცია საინფორმაციო კამპანიებსა და ლიდერობის ტრენინგებში, რათა ხაზი გაუსვან AI-ის სარგებელს, როგორიცაა აღმასრულებელი დირექტორების 87%, რომლებიც ელოდებიან შემოსავლების ზრდას სამი წლის განმავლობაში. ლიდერებს შეუძლიათ ხელი შეუწყონ ადაპტაციის კულტურას მისაღწევი ეტაპების დაწყებით, როგორიცაა მომხმარებელთა მომსახურების ავტომატიზაცია AI-ის ჩეთბოტებით, რაც ეფექტურობას 50%-ზე მეტით გაზრდის. ეს შეესაბამება ვებ-წყაროების რეკომენდაციას მდგრადობისა და ადაპტაციის

ხელშეწყობის შესახებ, რაც უზრუნველყოფს, რომ თანამშრომლები მოტივირებულნი არიან უნარების ასამაღლებლად და AI-ის, როგორც ზრდის ინსტრუმენტის, მისაღებად.

3. ევროკავშირის თანამშრომლობითი ძალისხმევა საქართველოში უმუშევრობასთან ბრძოლაში

ევროკავშირი მტკიცე პარტნიორია საქართველოს ეკონომიკური განვითარების გზაზე, განსაკუთრებული აქცენტით უმუშევრობის გამოწვევის მოგვარებაზე. სხვადასხვა ინიციატივებისა და პროგრამების მეშვეობით, ევროკავშირი მიზნად ისახავს მდგრადი და ინკლუზიური შრომის ბაზრის ხელშეწყობას, რაც ხელს უწყობს საქართველოს გრძელვადიან კეთილდღეობას.

ევროკავშირის მხარდაჭერის ქვაკუთხედი არის პროფესიული განათლებისა და მომზადების (პგმ) გაძლიერებაზე აქცენტი. იმის აღიარებით, რომ უნარების დეფიციტი დასაქმების მთავარი დაბრკოლებაა, ევროკავშირმა მნიშვნელოვანი ინვესტიცია განახორციელა საქართველოს პგმ სისტემის მოდერნიზაციაში. ეს მოიცავს სასწავლო გეგმების შრომის ბაზრის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანას, სასწავლო საშუალებების განახლებას და შეგირდობისა და სტაჟირების შესაძლებლობების უზრუნველყოფას. მაღალი მოთხოვნის მქონე სექტორებში ინდივიდების პრაქტიკული უნარებით აღჭურვილ, ევროკავშირი ხელს უწყობს განათლებასა და დასაქმებას შორის უფსკრულის დაძლევის¹¹.

პროგრამა „უნარები დასაქმებისთვის“ ევროკავშირის ამ სფეროში ერთგულების მთავარი მაგალითია. ეს ინიციატივა მხარს უჭერს რეაგირებადი პგმ სისტემის განვითარებას, რომელიც აკმაყოფილებს როგორც დამსაქმებლების, ისე სამუშაოს მაძიებლების საჭიროებებს. ის ფოკუსირებულია პროფესიული მომზადების ხარისხისა და შესაბამისობის გაუმჯობესებაზე, უწყვეტი სწავლის ხელშეწყობაზე და საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და ბიზნესებს შორის პარტნიორობის გაძლიერებაზე.

გარდა ამისა, ევროკავშირი მხარს უჭერს მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) განვითარებას, რომლებიც სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სამუშაო ადგილების შესაქმნელად. პროგრამების მეშვეობით, როგორცაა EU4Business, ევროკავშირი მსს-ებს უზრუნველყოფს ფინანსებზე, ბიზნესის განვითარების სერვისებზე წვდომას და მათი ბაზრების გაფართოების შესაძლებლობებს. მეწარმეობის ხელშეწყობითა და მსს-ების ზრდის მხარდაჭერით, ევროკავშირი ხელს უწყობს ახალი დასაქმების შესაძლებლობების შექმნას, განსაკუთრებით ახალგაზრდებისთვის.

ევროკავშირი ასევე ხელს უწყობს ინკლუზიურ დასაქმებას მოწყვლადი ჯგუფების, როგორცაა ქალები, ახალგაზრდები და შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირები, მიმართული ინიციატივების მხარდაჭერით. ეს პროგრამები მიზნად ისახავს დასაქმების ბარიერების მოხსნას და იმის უზრუნველყოფას, რომ ყველას ჰქონდეს თანაბარი შესაძლებლობა მონაწილეობა მიიღოს შრომის ბაზარზე.

ამ ინიციატივების გარდა, ევროკავშირი მხარს უჭერს საქართველოს მთავრობას შრომის ბაზრის რეფორმების განხორციელებაში. ეს მოიცავს შრომის კანონმდებლობის გაძლიერებას, შრომის ინსპექციის გაუმჯობესებას და სოციალური დიალოგის

¹¹ Mohammadi, H., Boccia, F., Tohidi, A., The Relationship between Democracy and Economic Growth in the Path of Sustainable Development. 2023. <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/12/9607#:~:text=Democracy%20influences%20economic%20growth%20through,and%20democratic%20countries%20feature%20better%2D> [უ. გ. 11.03.2025].

ხელშეწყობას. სამართლიანი და გამჭვირვალე შრომის ბაზრის შექმნით, ევროკავშირი ხელს უწყობს ინვესტიციების მოზიდვას და უკეთესი სამუშაო პირობების შექმნას.¹²

ევროკავშირის მხარდაჭერა რეგიონული განვითარებისადმი ასევე ხელს უწყობს უმუშევრობის შემცირებას. ინფრასტრუქტურაში ინვესტიციების განხორციელებით, ადგილობრივი ბიზნესის მხარდაჭერით და არასაკმარისად მომსახურებულ რეგიონებში ტურიზმის ხელშეწყობით, ევროკავშირი ხელს უწყობს ახალი ეკონომიკური შესაძლებლობების შექმნას და უმუშევრობის რეგიონული დისპროპორციების შემცირებას.

საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის სივრცის (DCFTA) შეთანხმება ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სამუშაო ადგილების შექმნაში. ქართული ბიზნესებისთვის ახალი ბაზრების გახსნით, DCFTA ხელს უწყობს ეკონომიკური ზრდის სტიმულირებას და ახალი დასაქმების შესაძლებლობების შექმნას.

არსებითად, ევროკავშირის მრავალმხრივი მიდგომა საქართველოში უმუშევრობასთან ბრძოლაში ხასიათდება უნარების განვითარებაზე, მეწარმეობაზე, ინკლუზიურ დასაქმებასა და შრომის ბაზრის რეფორმებზე მტკიცე აქცენტით. ეს თანამშრომლობითი ძალისხმევა აჩვენებს ევროკავშირის ერთგულებას საქართველოს ეკონომიკური განვითარებისა და ევროპულ ოჯახში მისი ინტეგრაციის მხარდასაჭერად.

მნიშვნელოვანია გვესმოდეს, რომ აშშ-ის ჩართულობა საქართველოს ეკონომიკურ განვითარებაში ფართოა და მიუხედავად იმისა, რომ ის ირიბად ეხება უმუშევრობას, ის ხშირად უფრო ფართო მიზნების ფარგლებშია, როგორცაა ეკონომიკური სტაბილურობა, დემოკრატიული განვითარება და ინსტიტუტების გაძლიერება. აი, აშშ-ის საქმიანობისა და ინიციატივების შეჯამება, რომლებიც ხელს უწყობს საქართველოში უმუშევრობის შემცირებას.

4. აქცენტი ეკონომიკურ ზრდასა და სტაბილურობაზე:

USAID (შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტო): USAID გადამწყვეტ როლს ასრულებს საქართველოს ეკონომიკური ზრდის მხარდაჭერაში. მათი პროგრამები ფოკუსირებულია ბიზნესგარემოს გაუმჯობესებაზე, მეწარმეობის ხელშეწყობაზე და კერძო სექტორის გაძლიერებაზე. ჯანსაღი ბიზნეს კლიმატის ხელშეწყობით, USAID ირიბად ხელს უწყობს სამუშაო ადგილების შექმნას. ისინი მხარს უჭერენ პროგრამებს, რომლებიც ზრდის სოფლის მეურნეობის პროდუქტიულობას, რაც საქართველოს ეკონომიკაში მნიშვნელოვანი სექტორია. გაზრდილმა პროდუქტიულობამ შეიძლება გამოიწვიოს მეტი სამუშაო ადგილი სოფლად. USAID ასევე მხარს უჭერს ტურიზმის განვითარებას, რომელიც საქართველოს ეკონომიკისთვის კიდევ ერთი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი სექტორია.¹³

მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) მხარდაჭერა: აშშ-ის მთავრობა აცნობიერებს მსს-ების მნიშვნელობას სამუშაო ადგილების შექმნაში. ამიტომ, ისინი მხარს უჭერენ პროგრამებს, რომლებიც მსს-ებს უზრუნველყოფენ ფინანსებზე, ტრენინგებსა და ბიზნესის განვითარების სერვისებზე წვდომას. ეს ინიციატივები ეხმარება მსს-ებს ზრდასა და გაფართოებაში, რაც იწვევს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას.

¹² EU-Funded Initiative Drives Significant Advancements in Employment and Skills Development in Georgia. 2024. <https://eu4georgia.eu/eu-funded-initiative-drives-significant-advancements-in-employment-and-skills-development-in-georgia/> [უ. გ. 11.03.2025].

¹³ U.S. Relations With Georgia - Office of the Coordinator of U.S. Assistance to Europe, Eurasia, and Central Asia (ACE). 2020-2024. <https://www.state.gov/u-s-relations-with-georgia/> [უ. გ. 11.03.2025].

აქცენტი განათლებასა და უნარების განვითარებაზე: აშშ-ის მთავრობა მხარს უჭერს პროგრამებს, რომლებიც მიზნად ისახავს საქართველოში განათლებისა და პროფესიული მომზადების ხარისხის გაუმჯობესებას. ეს ინიციატივები ხელს უწყობს უნარების დეფიციტის დაძლევის და იმის უზრუნველყოფას, რომ ქართველებს ჰქონდეთ შრომის ბაზარზე წარმატების მისაღწევად საჭირო უნარები.

მაგალითად, 2023 წელს საქართველოში ერთ-ერთმა უმსხვილესმა ბანკმა, თიბისი ბანკმა, დაიწყო უნარების განვითარების თანამშრომლობის პროგრამა USAID-თან, ტექნოლოგიების სფეროში ერთ-ერთი მოთხოვნადი პროგრამისა და უნარის განვითარებისთვის, როგორცაა: კიბერუსაფრთხოება, მობილური და ვებ-განვითარება, ბლოკჩეინის განვითარება. ყველა პროგრამა დაიწყო სინქრონიზებული ქართული კომპანიებით, რათა შეეცხო შესაძლებლობების დეფიციტი. ამ პროგრამის განმავლობაში შეიქმნა 10-ზე მეტი სასწავლო გეგმა და გადამზადდა 400 ახალგაზრდა.

ვაჭრობისა და ინვესტიციების ხელშეწყობა: აშშ-ის მთავრობა მუშაობს აშშ-სა და საქართველოს შორის ვაჭრობისა და ინვესტიციების ხელშეწყობაზე. გაზრდილმა ვაჭრობამ და ინვესტიციებმა შეიძლება გამოიწვიოს ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში.

დემოკრატიული ინსტიტუტების მხარდაჭერა: სტაბილური და დემოკრატიული გარემო აუცილებელია ეკონომიკური ზრდისა და სამუშაო ადგილების შესაქმნელად. აშშ-ის მთავრობა მხარს უჭერს პროგრამებს, რომლებიც მიზნად ისახავს საქართველოს დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებას. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ბოლო პოლიტიკურმა მოვლენებმა აშშ აიძულა გადაეფასებინა საქართველოს მთავრობისთვის გარკვეული დახმარების პაკეტი. თუმცა, დახმარება საქართველოს მოსახლეობისთვის გაგრძელდება.

5. ევროპელი ექსპერტების შეხედულებები საქართველოში უმუშევრობის დაძლევის შესახებ

დამოუკიდებელი ევროპელი ექსპერტები თანმიმდევრულად ხაზს უსვამენ, რომ საქართველოში უმუშევრობის მოგვარება მოითხოვს მრავალმხრივ მიდგომას, რომელიც ფოკუსირებულია სტრუქტურულ რეფორმებსა და მდგრად ეკონომიკურ განვითარებაზე. მათი ანალიზი ხაზს უსვამს რამდენიმე ძირითად სფეროს, რომლებიც ყურადღებას საჭიროებს.

ერთ-ერთი განმეორებადი თემაა უნარების დეფიციტის დაძლევის აუცილებლობა. ექსპერტები მიუთითებენ შეუსაბამობაზე საქართველოს განათლების სისტემის მიერ შემოთავაზებულ უნარებსა და შრომის ბაზრის მოთხოვნებს შორის. ისინი მხარს უჭერენ პროფესიული განათლებისა და მომზადების (პგმ) გაძლიერებას, სასწავლო გეგმების ინდუსტრიის საჭიროებებთან შესაბამისობაში მოყვანას და უწყვეტი სწავლის ხელშეწყობას. ორგანიზაციების ანგარიშები, როგორცაა ევროპის ტრენინგის ფონდი (ETF), ხაზს უსვამს რეაგირებადი პგმ სისტემის განვითარების მნიშვნელობას, რომელიც ხელს უწყობს დასაქმებას.¹⁴

კიდევ ერთი კრიტიკული სფეროა ბიზნესგარემოს გაუმჯობესების აუცილებლობა. ექსპერტები ამტკიცებენ, რომ ბიუროკრატიული ბარიერების შემცირება, ფინანსებზე

¹⁴ Torino Process: Review of policies for lifelong learning in Georgia - national kick-off meeting. 2024. <https://www.etf.europa.eu/en/news-and-events/events/torino-process-review-policies-lifelong-learning-georgia-national-kick> [უ. გ. 11.03.2025].

ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება და კანონის უზენაესობის გაძლიერება აუცილებელია ინვესტიციების მოსაზიდად და მეწარმეობის ხელშესაწყობად. ორგანიზაციების პუბლიკაციები, რომლებიც ჩართულნი არიან EU4Business ინიციატივაში და ევროკომისიის დოკუმენტები, ხშირად ხაზს უსვამენ ამ პუნქტებს.¹⁵ ისინი აღნიშნავენ, რომ მსს-ების განვითარება გადამწყვეტია, რადგან მსს-ები სამუშაო ადგილების შექმნის მთავარი წყაროა.

გარდა ამისა, ექსპერტები ხაზს უსვამენ ინკლუზიური ზრდის ხელშეწყობის მნიშვნელობას. ისინი მხარს უჭერენ პოლიტიკას, რომელიც აგვარებს რეგიონულ დისპროპორციებს, მხარს უჭერს მოწყვლად ჯგუფებს და უზრუნველყოფს თანაბარ შესაძლებლობებს ყველასთვის. საერთაშორისო შრომის ორგანიზაციის (ILO) ანგარიშები, რომელსაც ევროპაში ძლიერი წარმომადგენლობა აქვს, ხშირად ხაზს უსვამს სოციალური დიალოგისა და შრომის ბაზრის ინკლუზიის მნიშვნელობას.¹⁶

ექსპერტები ასევე ხაზს უსვამენ საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის სივრცის (DCFTA) შეთანხმების როლს. ისინი თვლიან, რომ DCFTA-ს შეუძლია შექმნას ახალი ეკონომიკური შესაძლებლობები და ხელი შეუწყოს სამუშაო ადგილების შექმნას, მაგრამ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საქართველო განახორციელებს აუცილებელ რეფორმებს და გააძლიერებს მის კონკურენტუნარიანობას. ევროკომისიის ანგარიშები და ანალიტიკური ცენტრების პუბლიკაციები, რომლებიც სპეციალიზირებულნი არიან ევროკავშირის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში, უზრუნველყოფენ DCFTA-ს გავლენის სიღრმისეულ ანალიზს.¹⁷

ამ სტრუქტურული რეფორმების გარდა, ექსპერტები ხაზს უსვამენ ჯანსაღი მაკროეკონომიკური პოლიტიკის მნიშვნელობას. ისინი ამტკიცებენ, რომ ფისკალური სტაბილურობის შენარჩუნება, ინფლაციის კონტროლი და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა აუცილებელია ბიზნესებისა და სამუშაოს მაძიებლებისთვის სტაბილური და პროგნოზირებადი გარემოს შესაქმნელად.

მნიშვნელოვანია ვაღიაროთ, რომ ასევე მიმდინარეობს დისკუსიები მიგრაციის გავლენის და გარე გეოპოლიტიკური ფაქტორების გავლენის შესახებ საქართველოს სამუშაო ბაზარზე. ბევრი ექსპერტი გამოთქვამს საქართველოსთვის ამ გარე ფაქტორების მიმართ მდგრადობის გაზრდის აუცილებლობას.

შეჯამებისთვის, დამოუკიდებელი ევროპელი ექსპერტები მხარს უჭერენ ყოვლისმომცველ მიდგომას, რომელიც აერთიანებს უნარების განვითარებას, ბიზნესგარემოს რეფორმებს, ინკლუზიურ ზრდას და ჯანსაღ მაკროეკონომიკურ პოლიტიკას. ისინი ხაზს უსვამენ საქართველოს პოლიტიკის ევროკავშირის სტანდარტებთან და საუკეთესო პრაქტიკასთან შესაბამისობაში მოყვანის და იმის უზრუნველყოფის მნიშვნელობას, რომ ეკონომიკური ზრდა ყველა ქართველისთვის ხელშესახებ სარგებელს ნიშნავდეს.

¹⁵ EU publishes EU4Business Report on SME Support in Eastern Partnership. Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations. 2021. https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-publishes-eu4business-report-sme-support-eastern-partnership-2021-02-25_en [უ. გ. 11.03.2025].

¹⁶ Georgia and ILO sign first cooperation agreement to promote decent work in the country. Decent Work Country Programme. 2024. <https://www.ilo.org/resource/news/georgia-and-ilo-sign-first-cooperation-agreement-promote-decent-work> [უ. გ. 11.03.2025].

¹⁷ EU trade relations with Georgia. Facts, figures and latest developments. EU trade relationships by country/region. 2022-2023. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/georgia_en [უ. გ. 11.03.2025].

6. დამოუკიდებელი ქართველი ექსპერტების შეხედულებები უმუშევრობასთან ბრძოლის შესახებ

ქართველი ექსპერტები თანმიმდევრულად ხაზს უსვამენ, რომ უმუშევრობის დაძლევა მოითხოვს ჰოლისტურ სტრატეგიას, რომელიც მორგებულია ქვეყნის უნიკალურ ეკონომიკურ და სოციალურ ლანდშაფტზე. მათი ანალიზი ხშირად განსხვავდება დეტალებში, მაგრამ ემთხვევა ძირითად პრინციპებში.

გავრცელებული თვალსაზრისი ორიენტირებულია განათლების სისტემის აღორძინების აუცილებლობაზე. ექსპერტები ხშირად აკრიტიკებენ აკადემიური სასწავლო გეგმებისა და შრომის ბაზრის მოთხოვნებს შორის გაუცხოებას. ისინი მხარს უჭერენ პროფესიულ მომზადებაში ინვესტიციების გაზრდას, ხაზს უსვამენ პრაქტიკული უნარების განვითარებას მაღალი ზრდის პოტენციალის მქონე სექტორებში, როგორცაა ინფორმაციული ტექნოლოგიები, ტურიზმი და სოფლის მეურნეობა. ანალიტიკური ცენტრები და დამოუკიდებელი ეკონომიკური მკვლევარები აქვეყნებენ კვლევებს საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და კერძო სექტორს შორის უფრო მჭიდრო კავშირების საჭიროების შესახებ.

ფოკუსირების კიდევ ერთი მთავარი სფერო მოიცავს მეწარმეობის ხელშეწყობას და მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) მხარდაჭერას. ექსპერტები ხაზს უსვამენ, რომ მსს-ები საქართველოს ეკონომიკის ხერხემალია და სამუშაო ადგილების შექმნის უზარმაზარი პოტენციალი გააჩნიათ. ისინი მოუწოდებენ გამარტივებულ რეგულაციებს, ფინანსებზე გაუმჯობესებულ ხელმისაწვდომობას და სტარტაპებისა და არსებული მსს-ებისთვის მიზანმიმართულ მხარდაჭერის პროგრამებს. ორგანიზაციები, როგორცაა ეკონომიკური პოლიტიკის კვლევის ცენტრი (EPRC), აქვეყნებენ პოლიტიკის დოკუმენტებს მსს-ების განვითარების მნიშვნელობის შესახებ.¹⁸

უმუშევრობის რეგიონული დისპროპორციები ქართველი ექსპერტებისთვის მნიშვნელოვანი საზრუნავია. ისინი მხარს უჭერენ მიზანმიმართულ რეგიონული განვითარების სტრატეგიებს, რომლებიც აგვარებენ თითოეული რეგიონის კონკრეტულ საჭიროებებს. ეს მოიცავს ინფრასტრუქტურაში ინვესტიციების განხორციელებას, ადგილობრივი ინდუსტრიების ხელშეწყობას და რეგიონული ეკონომიკური ცენტრების შექმნას. დამოუკიდებელი ანალიტიკური ცენტრების ანალიტიკოსები და უნივერსიტეტის მკვლევარები ხშირად აქვეყნებენ რეგიონულ სპეციფიკურ კვლევებს.

ექსპერტები ასევე ხაზს უსვამენ შრომის ბაზრის რეფორმების მნიშვნელობას. ისინი მოუწოდებენ შრომის კანონმდებლობის გაძლიერებას, შრომის ინსპექციის გაუმჯობესებას და სოციალური დიალოგის ხელშეწყობას. ისინი ამტკიცებენ, რომ სამართლიანი და გამჭვირვალე შრომის ბაზარი აუცილებელია ინვესტიციების მოსაზიდად და ხარისხიანი სამუშაო ადგილების შესაქმნელად. დამოუკიდებელი შრომის ბაზრის ანალიტიკოსები და ადამიანის უფლებათა ორგანიზაციები აქვეყნებენ ანგარიშებს საქართველოს შრომის კოდექსის შესახებ.

მიგრაციის თემას ასევე განიხილავენ ადგილობრივი ექსპერტები. ზოგიერთი ექსპერტი აღნიშნავს, რომ კვალიფიციური მუშახელის ემიგრაცია უარყოფით გავლენას ახდენს სამუშაო ძალაზე. მეორე მხრივ, ზოგიერთი ექსპერტი აღნიშნავს, რომ ემიგრანტების ფულადი გზავნილები ქვეყნის შემოსავლის ძლიერი წყაროა. მიმდინარეობს მრავალი

¹⁸ Japaridze, D., Maghlakelidze, S., Shaverdashvili, E., Tutberidze, D., Ilia State University The Role of Higher Education in Reducing the Mismatch between Graduates' Skills and Employer Expectations. Ilia State University. 2024. <https://journals.4science.ge/index.php/erp/article/view/3140> [უ. გ. 11.03.2025].

დისკუსია იმის შესახებ, თუ როგორ შეიქმნას პირობები, რათა კვალიფიციური ქართველი მუშები ქვეყანაში დაბრუნდნენ.

გარდა ამისა, ექსპერტები ხაზს უსვამენ ჯანსაღი მაკროეკონომიკური პოლიტიკის საჭიროებას. ისინი ამტკიცებენ, რომ ფისკალური სტაბილურობის შენარჩუნება, ინფლაციის კონტროლი და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა აუცილებელია ბიზნესებისა და სამუშაოს მაძიებლებისთვის სტაბილური და პროგნოზირებადი გარემოს შესაქმნელად. საქართველოს ეროვნული ბანკი და დამოუკიდებელი ეკონომიკური ანალიტიკოსები აქვეყნებენ ანგარიშებს მაკროეკონომიკური ვითარების შესახებ.

შეჯამებისთვის, დამოუკიდებელი ქართველი ექსპერტები მხარს უჭერენ ყოვლისმომცველ მიდგომას, რომელიც აერთიანებს განათლების რეფორმას, მსს-ების მხარდაჭერას, რეგიონულ განვითარებას, შრომის ბაზრის რეფორმებს და ჯანსაღ მაკროეკონომიკურ პოლიტიკას. ისინი ხაზს უსვამენ მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის შემუშავების მნიშვნელობას და მთავრობას, ბიზნესსა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის უფრო დიდი თანამშრომლობის საჭიროებას.

დასკვნა

საქართველოს შრომის ბაზარი, მიუხედავად პროგრესის ნიშნებისა, რჩება რთულ ლანდშაფტად, რომელიც ხასიათდება როგორც მუდმივი გამოწვევებით, ასევე ახალი შესაძლებლობებით. ჭარბი შრომის ბაზრიდან პერსონალის დეფიციტის წინაშე მდგარ ბაზარზე გადასვლა დინამიურ ცვლილებაზე მიუთითებს, თუმცა ეს ევოლუცია ხაზს უსვამს სტრატეგიული ინტერვენციების საჭიროებას. როგორც ქართველი, ისე ევროპელი ექსპერტების ანალიზიდან ჩანს, საკითხის არსი მდგომარეობს სტრუქტურული დისბალანსის მოგვარებაში, რომელიც აფერხებს მდგრადი დასაქმების ზრდას.

კრიტიკული ფაქტორია მუდმივი უნარების დეფიციტი. განათლების სისტემასა და თანამედროვე შრომის ბაზრის მოთხოვნებს შორის გაუცხოება მოითხოვს პროფესიული მომზადებისა და უწყვეტი სწავლის ინიციატივების მტკიცე გადახედვას. პრაქტიკული უნარების განვითარებაში ინვესტირება, განსაკუთრებით მაღალი ზრდის სექტორებში, როგორცაა IT, ტურიზმი და სოფლის მეურნეობა, უმნიშვნელოვანესია. ეს მოითხოვს საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და კერძო სექტორს შორის უფრო მჭიდრო კავშირების დამყარებას, რაც უზრუნველყოფს სასწავლო გეგმების ინდუსტრიის საჭიროებებთან შესაბამისობას.

გარდა ამისა, მცირე და საშუალო საწარმოების (მსს) გადამწყვეტი როლი არ შეიძლება გადაჭარბებული იყოს. მსს-ები საქართველოს ეკონომიკის ხერხემალია და მათი ზრდა განუყოფლად არის დაკავშირებული სამუშაო ადგილების შექმნასთან. რეგულაციების გამარტივება, ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესება და მიზანმიმართული მხარდაჭერის პროგრამების უზრუნველყოფა აუცილებელია მათი პოტენციალის გასახსნელად. ეს, ხელსაყრელი ბიზნესგარემოს ხელშეწყობასთან ერთად, მოიზიდავს როგორც შიდა, ისე უცხოურ ინვესტიციებს, რაც ასტიმულირებს ეკონომიკურ აქტივობას და შექმნის დასაქმების შესაძლებლობებს.

უმუშევრობის რეგიონული დისპროპორციები კიდევ ერთ მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. ინფრასტრუქტურის ინვესტიციებსა და ადგილობრივი ინდუსტრიების ხელშეწყობაზე ფოკუსირებული მორგებული რეგიონული განვითარების სტრატეგიები გადამწყვეტია. ეს მიდგომა უნდა იყოს მონაცემებზე დაფუძნებული, რაც გაითვალისწინებს თითოეული რეგიონის უნიკალურ ეკონომიკურ პროფილს. ამავდროულად, შრომის ბაზრის რეფორმები აუცილებელია. შრომის კანონმდებლობის გაძლიერება, შრომის

ინსპექციის გაუმჯობესება და სოციალური დიალოგის ხელშეწყობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სამართლიანი და გამჭვირვალე გარემოს შესაქმნელად, რომელიც მოიზიდავს ინვესტიციებს და დაიცავს მუშების უფლებებს.

მიგრაციის გავლენა, როგორც შემომავალი, ისე გამავალი, კიდევ ერთ სირთულის ფენას მატებს. მიუხედავად იმისა, რომ ფულადი გზავნილები უზრუნველყოფს გადამწყვეტ ეკონომიკურ მხარდაჭერას, კვალიფიციური მუშახელის ემიგრაცია გამოწვევას წარმოადგენს შიდა სამუშაო ძალისთვის. ამის მოგვარება მოითხოვს პირობების შექმნას, რაც ხელს შეუწყობს კვალიფიციური ქართველების დაბრუნებას და ქვეყნის განვითარებაში წვლილის შეტანას.

დაბოლოს, ჯანსაღი მაკროეკონომიკური პოლიტიკა არის ბიზნესებისა და სამუშაოს მაძიებლებისთვის სტაბილური და პროგნოზირებადი გარემოს საფუძველი. ფისკალური სტაბილურობის შენარჩუნება, ინფლაციის კონტროლი და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა აუცილებელია. ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია საქართველოს ეკონომიკაზე გარე გეოპოლიტიკური ფაქტორების გავლენის და ამ ფაქტორების მიმართ მდგრადობის გაზრდის გზების გაცნობიერება.

არსებითად, ჰოლისტური და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული მიდგომა, რომელიც მოიცავს მთავრობას, ბიზნესსა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის თანამშრომლობას, გადამწყვეტია საქართველოში მდგრადი და ინკლუზიური შრომის ბაზრის ხელშესაწყობად.

რეკომენდაციები

საქართველოს შრომის ბაზრის მრავალმხრივი გამოწვევების მოსაგვარებლად, შემოთავაზებულია შემდეგი რეკომენდაციები:

1. პროფესიული განათლებისა და მომზადების (პგმ) აღორძინება: განახორციელებს პგმ სისტემის ყოვლისმომცველი გადახედვა, სასწავლო გეგმების ინდუსტრიის მოთხოვნებთან შესაბამისობაში მოყვანა და პრაქტიკული უნარების განვითარებაზე აქცენტი. დაამყარეთ უფრო მჭიდრო პარტნიორობა საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და კერძო სექტორს შორის შეგირდობისა და სტაჟირების გზით. ხელი შეუწყეთ უწყვეტი სწავლის ინიციატივებს შრომის ბაზრის განვითარებად საჭიროებებთან შესაბამისობაში მოსაყვანად.
2. ციფრული ტრანსფორმაცია: ციფრული ტრანსფორმაცია სულ უფრო მნიშვნელოვანი გახდა მცირე და საშუალო საწარმოებისთვის (მსს) თანამედროვე ბიზნეს ლანდშაფტში, რადგან ტექნოლოგიური წინსვლა გადამწყვეტ როლს ასრულებს ორგანიზაციული ზრდისა და წარმატების ხელშეწყობაში. ტექნოლოგიური ინოვაციების დანერგვა და ინტეგრაცია ოპერაციულ და განვითარების პროცესებში მნიშვნელოვნად ზრდის ეფექტურობასა და კონკურენტუნარიანობას. ტექნოლოგიის ეს სტრატეგიული გამოყენება ფართოდ არის აღიარებული, როგორც მსს-ების 21-ე საუკუნეში წარმატების კრიტიკული განმსაზღვრელი, რაც ამ ბიზნესებს საშუალებას აძლევს მოერგონ ბაზრის ცვლებად მოთხოვნებს და მიაღწიონ მდგრად გაფართოებას.
3. მსს-ების ზრდისა და მეწარმეობის ხელშეწყობა: გაამარტივეთ რეგულაციები და შეამცირეთ ბიუროკრატიული ბარიერები მსს-ებისთვის. გააუმჯობესეთ ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა მიზანმიმართული სესხების პროგრამებისა და სავენჩურო კაპიტალის ინიციატივების მეშვეობით. უზრუნველყავით ბიზნესის

განვითარების სერვისები და მხარდაჭერის პროგრამები სტარტაპებისა და არსებული მსს-ებისთვის.

4. რეგიონული დისპროპორციების მოგვარება: შეიმუშავეთ მორგებული რეგიონული განვითარების სტრატეგიები, რომლებიც ფოკუსირებულია ინფრასტრუქტურის ინვესტიციებსა და ადგილობრივი ინდუსტრიების ხელშეწყობაზე. შექმენით რეგიონული ეკონომიკური ცენტრები არასაკმარისად მომსახურებულ რაიონებში ეკონომიკური აქტივობის სტიმულირებისთვის. ხელი შეუწყეთ რეგიონულ ტურიზმს.
5. შრომის ბაზრის რეფორმების გაძლიერება: მოახდინეთ შრომის კანონმდებლობის მოდერნიზება სამართლიანი და გამჭვირვალე სამუშაო პირობების უზრუნველსაყოფად. გააძლიერეთ შრომის ინსპექცია მუშების უფლებების დასაცავად. ხელი შეუწყეთ სოციალურ დიალოგს დამსაქმებლებს, დასაქმებულებსა და მთავრობას შორის.
6. მიგრაციის მართვა და დაბრუნების მიგრაციის ხელშეწყობა: შეიმუშავეთ სტრატეგიები კვალიფიციური მუშახელის ემიგრაციის უარყოფითი გავლენის შესამცირებლად. შექმენით პირობები, რაც ხელს შეუწყობს კვალიფიციური ქართველების დაბრუნებას და ქვეყნის განვითარებაში წვლილის შეტანას.
7. ჯანსაღი მაკროეკონომიკური პოლიტიკის შენარჩუნება: უზრუნველყავით ფისკალური სტაბილურობა და ინფლაციის კონტროლი. ხელი შეუწყეთ მდგრად ეკონომიკურ ზრდას სტრატეგიული ინვესტიციების გზით.
8. გარე გეოპოლიტიკური გავლენების მიმართ მდგრადობის გაზრდა.
9. მონაცემებზე დაფუძნებული პოლიტიკის შემუშავების გაძლიერება: გააუმჯობესეთ შრომის ბაზრის მონაცემების შეგროვება და ანალიზი პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მისაღებად. ხელი შეუწყეთ უფრო დიდ თანამშრომლობას სამთავრობო უწყებებს, კვლევით ინსტიტუტებსა და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებს შორის.

ბიბლიოგრაფია

1. Gabritchidze, Nini, Citing labor shortages, Georgian businesses eye employing migrant workers. 2024. <https://civil.ge/archives/587968> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
2. New Horizons, Old Problems: Georgia Struggles with Workforce Shortage Amid Economic Expansion. Economy Georgia. 2024. <https://caucasuswatch.de/en/news/new-horizons-old-problems-georgia-struggles-with-workforce-shortage-amid-economic-expansion.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
3. To achieve a green, resilient and inclusive recovery, Georgia is focused on boosting competitiveness, human capital, institutions and infrastructure, connectivity and regional integration, innovation and digital transformation. The World Bank in Georgia. 2023. <https://www.worldbank.org/en/country/georgia/overview> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
4. Historical Minimum Unemployment Recorded in 2024, Reaching 13,9%. 2024. <http://www.moesd.gov.ge/index.php?page=news&nw=2664&lang=en#:~:text=In%20the%20fourth%20quarter%20of%202024%2C%20the%20unemployment%20rate%20decreased,%2C%20reaching%2014%2C%25>. [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
5. Tsartsidze, Murman, Latsabidze, Natela, Labor market and peculiarities of informal employment in the context of the global pandemic. 2021. <https://dspace.tsu.ge/items/01c6cd49-fdda-4ee8-a040-64766733eeef> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
6. First-cycle programmes - Short-cycle higher education. Organization of Vocation Education in Georgia. 2024. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/georgia/short-cycle-higher-education> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
7. Average monthly nominal earnings of employees. National Statistics Office of Georgia. IV quarter, 2023. <https://www.geostat.ge/media/61087/Average-Monthly-Nominal-Earnings-of-Employees---%28IV-Quarter%2C-2023%29.pdf> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
8. Mohammadi, Hosein, Boccia, Flavio, Tohidi, Amirhossein, The Relationship between Democracy and Economic Growth in the Path of Sustainable Development. 2023. <https://www.mdpi.com/2071-1050/15/12/9607#:~:text=Democracy%20influences%20economic%20growth%20through,and%20democratic%20countries%20feature%20better%2D> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
9. EU-Funded Initiative Drives Significant Advancements in Employment and Skills Development in Georgia. 2024. <https://eu4georgia.eu/eu-funded-initiative-drives-significant-advancements-in-employment-and-skills-development-in-georgia/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
10. U.S. Relations With Georgia - Office of the Coordinator of U.S. Assistance to Europe, Eurasia, and Central Asia (ACE). 2020-2024 <https://www.state.gov/u-s-relations-with-georgia/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
11. Torino Process: Review of policies for lifelong learning in Georgia - national kick-off meeting. 2024. <https://www.etf.europa.eu/en/news-and-events/events/torino-process-review-policies-lifelong-learning-georgia-national-kick> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
12. EU publishes EU4Business Report on SME Support in Eastern Partnership. Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations. 2021. https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-publishes-eu4business-report-sme-support-eastern-partnership-2021-02-25_en [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
13. Georgia and ILO sign first cooperation agreement to promote decent work in the country. Decent Work Country Programme. 2024. <https://www.ilo.org/resource/news/georgia-and-ilo>

- sign-first-cooperation-agreement-promote-decent-work [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
14. EU trade relations with Georgia. Facts, figures and latest developments. EU trade relationships by country/region. 2022-2023. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/georgia_en [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
 15. Japaridze, Dimitri, Maghlakelidze, Shorena, Shaverdashvili, Ekaterine, Tutberidze, Davit, Ilia State University The Role of Higher Education in Reducing the Mismatch between Graduates' Skills and Employer Expectations. Ilia State University. 2024. <https://journals.4science.ge/index.php/erp/article/view/3140> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
 16. Yee, Lareina, Chui, Michael, Roberts, Roger, Superagency in the workplace: Empowering people to unlock AI's full potential. 2025 <https://www.mckinsey.com/capabilities/mckinsey-digital/our-insights/superagency-in-the-workplace-empowering-people-to-unlock-ais-full-potential-at-work> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025];
 17. Chui, Michael, Yee, Lareina, Hall, Bryce, Singla, Alex, Sukharevsky, Alexander, The state of AI in 2023: Generative AI's breakout year. 2023. <https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai-in-2023-generative-ais-breakout-year> [უკანასკნელად გადამოწმდა 11.03.2025].